

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/105984,Odznaki-Sokolstwa-Polskiego-w-Ameryce.html>

Sokolstwo Polskie w Ameryce w Chicago w stanie Illinois, 1922 r. (fot. z zasobu AIPN)

ARTYKUŁ

Odznaki Sokolstwa Polskiego w Ameryce

Autor: KRZYSZTOF PAWLUCZUK 06.03.2024

Przypinki okolicznościowe, odznaki oraz medale organizacyjne stanowią niezwykle interesującą część muzealiów Sokolstwa Polskiego w Ameryce przekazanych do Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Są one materialnym dowodem niezwykle bogatej historii tej organizacji w XX wieku oraz jej aktywności na polu patriotycznym, społecznym i sportowym.

W kulturze Stanów Zjednoczonych wykorzystywanie różnego rodzaju znaczków, przypinek i „buttonów” posiada długą tradycję. Już w 1789 r., po inauguracji prezydentury Jerzego Waszyngtona, jego stronnicy polityczni nosili, przyszyte do ubrań lub zawieszane na sznurku, znaczki z hasłem wyborczym.

Z biegiem czasu używano ich coraz częściej przy okazji różnych wydarzeń politycznych, jako symboli ruchów społecznych czy kampanii reklamowych. W erze XX-wiecznej kultury masowej technologia wytwarzania przypinek uległa niesłychanemu rozwojowi, a zasięg ich oddziaływania stał się wręcz powszechny. Powstawały coraz to doskonalsze wersje i typy wpinek, odznak oraz gadżetów, mających świadczyć o przynależności lub popieraniu kogoś bądź czegoś przez noszącą je osobę.

**Członkinie Związku Sokołów
Polskich w Ameryce z gniazda nr
17 w Newark w stanie New Jersey
podczas XIII Zlotu I Okręgu.
Brooklyn w stanie Nowy Jork, 4-6
lipca 1913 r. (fot. z zasobu AIPN)**

Amerykański wyraz polskiej kultury

Sokolstwo Polskie w Ameryce, funkcjonujące w bardzo konkretnych warunkach społecznych i kulturowych, musiało zrećennie wykorzystywać dostępne narzędzia propagowania swoich idei, programu pracy i osiągnięć.

Wydarzeniami w życiu organizacyjnym Sokolstwa, które pozwalały na ich zademonstrowanie większemu gronu amerykańskich odbiorców, były systematycznie organizowane zjazdy i zloty. Podczas walnych zjazdów delegatów gniazd lub okręgów Sokolstwa wybierano najwyższych urzędników związku, przyjmowano sprawozdania z ich działalności, a także określano cele działania na kolejny okres pracy.

Zloty były natomiast rodzajem organizacyjnej imprezy sportowej, podczas której członkowie Sokolstwa, udzielający się w klasach ćwiczących, gromadzili się, aby wziąć udział w publicznych pokazach ćwiczeń połączonych z zawodami. Ogólnokrajowe walne zloty i zjazdy Sokolstwa organizowane były w różnych miejscach co cztery lata. Ze względu na kilkustopniową strukturę organizacji odbywały się również, najczęściej co dwa lata, zjazdy i zloty okręgowe.

**Pamiętka z XI Zlotu i XIV Zjazdu
Związku Sokołów Polskich w
Ameryce w Chicago w stanie
Illinois, 1922 r. (fot. z zasobu
AIPN)**

Sokola falerystyka

Delegaci na powyższe wydarzenia, delegaci honorowi, sokoli biorący udział w pokazach ćwiczeń, a także zaproszeni goście oraz przedstawiciele prasy otrzymywali właśnie odznaki organizacyjne. W swojej treści zawierały one informacje dotyczące rodzaju danego wydarzenia, jego miejsca oraz daty. Czasami były one imienne i pozwalały na identyfikację danego uczestnika.

Ich forma fizyczna różniła się w zależności od okresu, a także możliwości finansowych organizacji. Wśród najczęściej spotykanych kategorii można wyróżnić metalową odznakę zawieszoną na różnobarwnej wstążce odznaczeniowej, przypinanej do ubrania za pomocą szpilki bądź agrafki. W warstwie graficznej najczęściej umieszczano na niej polskie symbole narodowe, godło Sokolstwa lub elementy związane z polskim ruchem sokolim, względnie motywy amerykańskie.

Osobną grupą złotych odznak są medale przyznawane za osiągnięcia w zawodach sportowych. Na nich z kolei umieszczano klasyczne symbole zwycięstwa sportowego, takie jak np. wieniec laurowy, a także postaci uprawiające dyscyplinę, za którą wręczano medal.

Przypinka z XI Walnego Zjazdu i IX Złotu Związku Sokołów Polskich w Ameryce w Buffalo w stanie Nowy Jork, 6-10 września 1914 r. Fot. AIPN

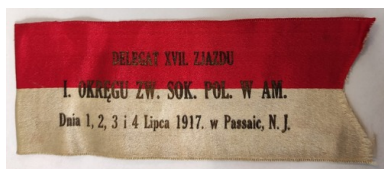

Medal okolicznościowy za najliczniejszy udział w ćwiczeniach podczas XI Walnego Zjazdu i IX Złotu Związku Sokołów Polskich w Ameryce w

**Buffalo w stanie Nowy Jork, 6-10
września 1914 r. Fot. AIPN**

**Przypinka z I Złotu VIII Okręgu
Związku Sokołów Polskich w
Ameryce w Westfield w stanie
Massachusetts, 5-6 września
1915 r. Fot. AIPN**

**Przypinka delegata na XVII Zjazd
I Okręgu Związku Sokołów
Polskich w Ameryce w Passaic w
stanie New Jersey, 1-4 lipca 1917**

r. Fot. AIPN

Medal ze Złotu II Okręgu Związku
Sokołów Polskich w Ameryce
(rewers), 1921 r. Fot. AIPN

Przypinka delegata na XIX Zlot i
Zjazd II Okręgu Związku Sokołów

Polskich w Ameryce w Cicero w stanie Illinois, 23-25 czerwca 1923 r. Fot. AIPN

Przypinka z XIV Złotu Sokolstwa Polskiego w Ameryce w Erie w stanie Pensylwania, 4-7 września 1926 r. Fot. AIPN

Medal z XVI Złotu Sokolstwa

Polskiego w Ameryce w Chicago

w stanie Illinois, 7-9 lipca 1933 r.

Fot. AIPN

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ